

**Шевага В. М.**, студент,  
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу  
**Король С. В.**, к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,  
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

## **ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ**

Сучасні умови глобальної економіки вимагають від країн ефективних механізмів оподаткування, здатних забезпечити стабільний розвиток та наповнення бюджету. Система оподаткування Німеччини вважається однією з найбільш розвинених і структурованих у світі. Вона відіграє ключову роль у фінансуванні державних послуг, забезпеченні соціальної справедливості та стимулюванні економічного зростання. Особливості німецької податкової системи тісно пов'язані з її федеративною структурою, де кожен рівень управління – федеральний, земельний і місцевий – має свої джерела доходів. Крім того, Німеччина відома своїм акцентом на прогресивне оподаткування, що сприяє перерозподілу доходів у суспільстві.

Загалом, податкова система Німеччини характеризується високим рівнем соціальної спрямованості, чіткою структурою та ефективним адмініструванням.

Дослідження системи оподаткування Німеччини є актуальним з кількох ключових причин, серед яких [1-3]:

1. Економічне лідерство: Німеччина є найбільшою економікою Європейського Союзу, має одну з найефективніших податкових систем у світі, демонструє стабільно високі показники податкових надходжень.

2. Інноваційність підходів: прогресивна шкала оподаткування доходів, розвинена система соціальних внесків, ефективне адміністрування податків.

3. Практична цінність: досвід для реформування податкових систем інших країн, приклад балансу фіскальної та соціальної функцій, модель ефективної взаємодії федерального та регіонального рівнів.

4. Система оподаткування Німеччини базується на принципах: соціальної справедливості, економічної ефективності, федералізму.

Принцип соціальної справедливості в німецькій системі оподаткування проявляється через механізм прогресивного оподаткування доходів. Це означає, що громадяни з вищими доходами сплачують не лише більшу суму податків, але й за вищою ставкою. Наприклад, особа з мінімальним доходом може взагалі не сплачувати податок на доходи за рахунок неоподатковуваного мінімуму, тоді як особа з високим доходом може сплачувати до 45% від своїх доходів. Підхід забезпечує перерозподіл багатства в суспільстві та підтримку забезпечення менших верств населення.

Економічна ефективність досягається через збалансовану структуру податкової системи. Німеччина по різному враховує види податків таким чином, щоб забезпечити стабільні надходження до бюджету, не створивши

викликаного тиску на економіку. Наприклад, система корпоративного оподаткування побудована так, щоб заохочувати інвестиції та розвиток бізнесу, зберігаючи при цьому конкурентоспроможність німецької економіки на міжнародному рівні. Додаткова система також включає механізми стимулювання інновацій та наукових досліджень через податкові пільги та спеціальні режими оподаткування.

Принцип федералізму відображає державний устрій Німеччини та забезпечує баланс між рівнем рівня влади. Податкова система розподіляє повноваження та податкові надходження між федеральним, земельним та місцевим рівнями. Наприклад, податок на доходи (спільні податки) розподіляється між усіма трьома рівнями, а деякі податки (виключні податки) повністю належать до компетенції земель або муніципалітетів.

Це забезпечує фінансову автономію регіонів та дозволяє їм реалізувати власну економічну політику в межах загальнодержавних рамок.

Взаємодія цих трьох принципів створює унікальну систему, яка одночасно забезпечує: справедливий розподіл податкового навантаження між більшими групами населення, стабільне фінансування державних функцій та соціальних програм, підтримку економічного розвитку та конкурентоспроможності, збалансований регіональний розвиток, ефективне використання податкових надходжень на всіх рівнях влади.

Особливо важливо розуміти, що ці принципи не діють ізольовано, а постійно взаємодіють та доповнюють один одного. Наприклад, принцип федералізму підтримує соціальну справедливість через можливість регіонів і місцеві особливості при реалізації соціальних програм, а економічна ефективність дозволяє генерувати достатньо ресурсів для забезпечення соціальної справедливості.

Особливості адміністрування вказують на те, що німецька система характеризується: високим рівнем цифровізації, чіткими процедурами, ефективним контролем.

Отже, особливості німецької податкової системи тісно пов'язані з її федеративною структурою, де кожен рівень управління – федеральний, земельний і місцевий – має свої джерела доходів.

Законодавчо платники податків поділені на 6 різних класів (нім. Steuerklasse), залежно від свого соціального статусу та рівня доходів, оскільки в країні діє прогресивна системи оподаткування. Від того, до якого податкового класу належить платник, залежить розмір податкового навантаження, що буде до нього застосоване [1-3].

Основний чинник, за яким визначається належність до того чи іншого податкового класу в Німеччині, – це сімейний стан. Усі платники в Німеччині зобов'язані інформувати податкову інспекцію про будь-які обставини, що можуть вплинути на зміну податкового класу (наприклад, одруження, розлучення чи поява дітей).

Кожен штоер (клас) у Німеччині (нім. Steuerklasse) визначає обсяг неоподаткованої суми та дозволяє отримувати пільги під час повернення

податків. Прогресивна система оподаткування Німеччини поділяє всіх платників податків на наступні 6 класів [1-3]:

Клас 1 – неодружені; особи в цивільному шлюбі; розлучені; вдівці чи вдови; особи, що перебувають у шлюбі з тим, хто не є податковим резидентом Німеччини або проживає за межами ЄС; домогосподарства, що складаються з однієї особи.

Клас 2 – самотній батько чи самотня матір, що виховують дитину самотньо та мають право на допомогу.

Клас 3 – платники податків, що заробляють набагато більше, ніж чоловік/дружина, а також удівці (вдови), якщо після смерті дружини (чоловіка) минуло до одного року.

Клас 4 – подружні пари з рівним доходом (джерело доходу має бути в Німеччині).

Клас 5 – особи, що заробляють набагато менше, ніж чоловік/дружина, (платники податків, що перебувають у шлюбі, з особою, яка належить до податкового класу 3).

Клас 6 – особи, що одержують дохід більш як від одного роботодавця або працюють у двох і більше професіях.

У підсумку можемо зазначити, що основні виклики у Німеччині включають такі, як: адаптація до цифрової економіки, старіння населення та його вплив на систему соціального страхування, міжнародна податкова конкуренція, екологізація податкової системи. Водночас перспективи розвитку зосереджені на: подальшій цифровізації податкового адміністрування, вдосконаленні механізмів боротьби з ухиленням від оподаткування, розвитку екологічного оподаткування, адаптації до міжнародних стандартів. Також важливо розуміти, що розвиток податкової системи Німеччини відбувається з урахуванням: федеративного устрою держави, членства в Європейському Союзі, міжнародних зобов'язань, внутрішніх соціально-економічних особливостей.

При цьому особливості податкової системи, такі як трирівнева структура бюджетних надходжень, широкий спектр податків і прозора система адміністрування, забезпечують гнучкість та стабільність економіки. Це дозволяє оперативно реагувати на виклики, зберігаючи баланс між потребами держави та інтересами платників податків.

Таким чином, німецька податкова система слугує прикладом ефективного поєднання соціальної справедливості, економічної стабільності та високої дисципліни громадян, що сприяє сталому розвитку країни.

#### **Перелік використаних джерел**

1. Податки в Німеччині. Актуальна інформація 2024 року, URL: <https://www.monito.com/uk/wiki/podatky-v-nimechchyni#podatkovi-klasy>
2. Податки в Німеччині: ключова інформація для Українців – TimeTax, URL: <https://www.timetax.pl/uk/ukraina-uk/podatky-w-nimechchyni/>

3. Податок з Німеччини: які найважливіші податкові правила та зобов'язання? Повернення податку з Німеччини онлайн, URL: <https://surl.li/sjawet>

**УДК 330.3**

**Шевчук В. О.**, здобувач бакалаврського рівня вищої освіти,  
спеціальність 051 «Економіка»

**Науковий керівник: Паневник Т.М.**, к.е.н, доцент,  
доцент кафедри прикладної економіки,  
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

### **ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**

У сучасних умовах зростаючої складності бізнес-середовища та стрімкого розвитку цифрових технологій все більшого значення набуває здатність керівників швидко адаптуватися до змін, опрацьовувати великі обсяги даних, передбачати наслідки дій. Прийняття управлінських рішень – це вид управлінської діяльності, спрямований на підвищення показників ефективності компанії, що досягається шляхом використання всієї доступної інформації для кращої точності та узгодженості [1]. Одним із найперспективніших інструментів, що удосконалює традиційні підходи до управління, є штучний інтелект (ШІ). Його можливості у сфері обробки даних, виявлення закономірностей, оптимізації процесів та моделювання сценаріїв дозволяють вивести управлінські рішення на новий якісний рівень.

Штучний інтелект (ШІ) зазвичай тлумачать як властивість автоматизованих систем, створених на підґрунті відповідних математичних методів та моделей, брати на себе окремі функції інтелекту людини. Тобто ШІ може генерувати й обґрунтовувати рішення на основі раніше отриманого ним досвіду, формалізованого у вигляді певної бази знань та моделей, а також враховувати умови невизначеності та ризику [2, с. 104], особливо з метою вирішення згаданих слабо структурованих й неструктурованих проблем прийняття рішень.

ШІ за допомогою алгоритму – чіткого порядку виконання дій для розв'язку певної задачі – може вивчати методи розв'язання задач, які потребують людського розуміння – за аналогією, методами дедукції та індукції, накопичуючи базові знання та розвиваючи вміння їх використовувати [3, с. 4].

ШІ доцільно застосовувати як інструмент для покращення якості рішень, зменшення впливу людського фактору, а також підвищення оперативності управлінських дій. Застосування ШІ дозволяє виокремити такі переваги його використання у прийнятті управлінських рішень: швидкий аналіз та обробка величезних масивів даних, що у виконанні людини може